

## Työterveyshuoltoon on luotava voittoa tavoittelematon palvelujärjestelmä

HS 9.3.2012

”Julkisen sektorin on otettava entistä suurempi rooli työterveyshuoltopalvelujen tuottamisessa”.

Työterveyshuolto on jo ajat sitten irtaantunut alkuperäisestä lain tarkoituksesta. Se ei tunnista työelämän muutoksia. Entisajan raskaat fyysiset työt ovat vaihtuneet entistä enemmän aivoja ja mieltä rasittaviin töihin. Tätä työelämän muutosta ei ole pysähdetty analysoimaan. Muuten ei voi ymmärtää sitä laajaa keskustelua työssä jaksamisen, johtamisen tai oman työn hallinnan vaikeuden ongelmista, puhumattakaan työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syistä.

Masennuksesta johtuvat työkyvyttömyyseläkkeet ovat kaksinkertaistuneet Suomessa 1990 luvulta lähtien. Samaan aikaan työnantajat kautta Euroopan vaativat työntekijöitä jaksamaan työssä entistä pitempään. Jonkun ajattelussa on musta aukko!

Työterveydenhuollon järjestämisessä on palattava juurille. Palvelujen keskeiset tavoitteet, ennalta ehkäisy, työterveyden ja työkyvyn tukeminen ja työolojen kehittäminen, ovat edelleen kestäviä. Mutta niiden sisältö on muutettava vastamaan työssä ja työympäristössä tapahtuneita muutoksia. Nyt työntekijöiden annetaan uupua ja sairastua työssään ennen kuin ongelmiin tartutaan. Tämä johtaa suuriin kansantaloudellisiin menetyksiin ja inhimilliseen kärsimykseen. Mistä sitten kiikastaa, että tilanne on ajautunut tällaiseksi?

Ehkä suurin syy nykykehitykseen on työterveydenhuollon siirtyminen entistä laajemmin kansainvälisten pörssiyritysten hallitsemien lääkäriasemien hoidettaviksi. Samalla työterveydenhuollosta on tullut entistä enemmän sairauksien hoitoa. Esimerkiksi ennalta ehkäiseviä terveystarkastuksia tehdään vuosittain vain noin miljoona, kun taas muita käyntejä on noin viisi miljoonaa. Yleislääkäritasoinen hoito muutamilla ylimääräisillä tutkimuksilla tai verinäytteillä höystettynä on erittäin tuottavaa. Laboratorio tutkimukset ovatkin kasvaneet voimakkaasti.

Julkisen sektorin on otettava entistä suurempi rooli työterveydenhuoltopalvelujen tuottamisessa. Kansainvälisten pörssiyritysten rinnalle on luotava voittoa tavoittelematon, selvästi työntekijöiden jaksamiseen ja työhyvinvointiin tähtäävä palvelujärjestelmä työterveydenhuoltolain hengessä. Tällaisesta on hyviä kokemuksia mm. Kokkolan kaupungin omistamasta Työplus -liikelaitoksesta. Se on osa terveyskeskuskuntayhtymää ja perusterveydenhuoltoa. Liikelaitoksen toiminta on viisinkertaistunut seitsemässä vuodessa. Asiakkaat edustavat kunnallisia ja yksityisiä työnantajia sekä yrittäjiä. Työplussan työntekijät ovat monipuolisia työelämän erityisosaajia.

Hus alueella laajennettu työterveyshuollon palvelus voisi olla joko pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen tai Husin alainen liikelaitos tai osakeyhtiö. Sillä olisi silloin hyvät yhteydet sekä perusterveydenhuoltoon että tarvittaessa erikoissairaanhoidon.

Työterveydenhuollon palauttaminen entistä laajemmin julkiseen terveydenhuoltoon toisi myös työikäiset osaksi terveystalouden ketjua. Tällä voitaisiin jopa kuroa väestöryhmien välisiä terveyseroja. Työikäisten terveysongelmat ja työssä jaksamisen edellytykset tulisivat silloin nykyistä paremmin tutkimuksen ja kehittämistyön piiriin. Se puolestaan auttaisi ymmärtämään koko väestön terveydenhuollon ongelmia ja kehitystarpeita pitkällä tähtäyksellä entistä paremmin.

Varteenotettava ja arvokas näkökulma oli myös Helsingin yliopiston henkilöstön yksimielinen halu päästä eroon Mehiläisen työterveyshuollosta, koska yliopiston ja Mehiläisen toiminta yhteiskuntavastuussa ovat räikeässä ristiriidassa keskenään (HS 23.2.2012). Voiko tässä kannanotossa piillä työterveydenhuollon tervehdyttämisen uusi alku?

Maija Anttila

kaupunginvaltuutettu, sd

Reijo Vuorento

Hyks lautakunnan jäsen, sd

Helsinki